

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana za leto 4 gld., za pol leta 2 gld., za četrt leta 1 gl; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIX.

V Ljubljani 8. grudna 1876.

List 49.

Pogovori.

XVII.

Če je luteranstvo sveto?

(Konec tega oddelka.)

Terčeni ljudje imajo tudi to nadlogo, da si kaj velikanskega sami od sebe domišljujejo — vse več, kot je res. Luter ni bil brez take domišljije. „Pred njim boje živa duša ni nič vedila, kaj da je stvarjenje, odrešenje, opravičenje, kaj je človek po duši in telesu, kaj je Kristus, kerst, spoved, 10 zapoved, očenaš, kaj je moliti, terpeti, kaj tolažilo, kaj starši, otroci, gospa, dekla, sploh: nič niso vedili, kar mora kristjan vediti.“ Tako se je Luter bahal.

Luter je pisal neko silovito brezbožno kvasavstvo, da je „papeštvo ustanovljeno od hudiča“. O tem pravi P. Bruno, da izvir tega spisa je komaj drugač misliti, razun da je Luter to več del pisal razgrt z opojljivimi pijačami; če je bil pa trezen, se je znal natezati do tiste stopinje prisiljene zagrizenosti, na kateri duh, razun sebe, začne v blaznost se potapati. „Insania sine delirio“ je namreč ena naj tanjših dušnih bolezni, ki je ne spozná, kdor se leta in leta z blaznimi ni pečal in ako ni ob enem zdravnik, človekoslovec in pedagog. Tisučeri enaki hodijo prosto po svetu, ki jih imajo za prenapeteže, posebneže, na pol norce itd., le samo za take ne, kar so v resnici. (Gl. str. 14.)

V svojem dozdevnem veličanstvu se je Luter hvalisal, češ, „Kristus sam ga je poklical k evangeliju ter je postal sodnik ne le vsih ljudi, ampak tudi vsih angelov, in kdor tega ne verjame, je čisto gotovo pegubljen!“ — Velikrat zagotavlja, da mu je „njegov nauk iz nebes navdan“, — takemu preklinjavcu! Tudi je pravil, da „on (Luter) je naj več in naj zmožniši učenik od časov apostelnov med kristjani, — da Bog kar zmeraj dela čudeže njemu v prid, da reši človeštvo, ki — češ — je prav čisto in popolnoma pod oblastjo hudičev.“

Tudi je bil Luter omahljiv terst. Pred kardinalom Tomažem de Vio v Saksoniji je imel svoje zmote preklicati, pa ni hotel. Pozneje — 3. sušca 1519 — je Luter sam papežu pisal in zaterjal, da „nikoli ni namerjal spodbijati veljave rimskega Stola, ki razun Kristusa seže čez vse v nebesih in na zemlji“. Ob enem je v tem pismu obžaloval svoje terde besede zoper keršansko Cerkev, in rekel je, da bo zato ljudstvo v posebnem pisanji opominjal k pravemu spoštovanju do Cerkve. — Kdo bi iz tega ne mislil, da se je Luter čisto poboljšal? Pa glej! Malo dni pozneje je v pismu do svojega prijatelja v bližnjem dvornega pridigarja

rekel: „Ne vém, če je papež antikrist sam, ali pa le njegov apostelj.“

Luter sam je rekel o sebi, da se mu je marsikterikrat zdelo, da je „zmešan v duhu in skor brez zavesti (beinahe sinnlos), če čuje ali spi, in da le z velikim bojem in prav težko je premagal misli, da Cerkev moramo poslušati“. — To mu radi verjamemo. Tu je namreč zopet očitno, kako težko ga je stalo premagati Božje vedno svarjenje, ki ga je k spreobrnjenju klical. Kolikor huje se grešnik ustavi, Božjemu svarjenju, toliko bolj divja in razsaja ter s tim vest gluši.

P. Bruno nateza nekaj strašno bogokletnih stavkov, kako Luter preklinja sv. mašo, duhovne itd. in pristavlja: „Devetnajst let sem živel kakor dušni pastir v eni naj večih norišnic (na Dunaju), ali tako terčenega govorjenja nikoli nisem slišal.“

Lutrov častivec in življenjopisec de Wette (2. zv. str. 4) piše: Pri mizi je (Luter) molil: „Sveti satan, za nas Boga prosi... zakaj me tako hudo tožite pred Bogom, kakor da bi bil vi čisto svet in naj viši sodnik čez prave svetnike Božje.“ Čema je to kvašenje podobno?! — O svoji ženitvi s Katerco je rekel: „S to ženitvijo sem se tako malovrednega in zaničevanega storil, da upam, angeli se bodo jokali, hudiči pa smejali.“

O svojem zakonskem življenju je prav nespodobno kvasil, in P. Bruno pravi, da odsihmal je razodeval veliko duhovnih motenj. Nasledvajo nekatere prav nespodobne reči o njegovem nečednem kvantanju itd. — ki jih rajši molčimo, kar pa boje tudi ni znamenje odveč zdrave pameti. L. 1522 n. pr. je v neki pridigi o zakonu oznanoval reči in dopušal pravice, od kakoršnih se natorna vest slehernega pogana odvrča z zamerzovanjem itd. (Gl. str. 24.)

Med drugim omenjena P. Brunova knjižica popisuje prežalostne nasledke Lutrovega počenjanja na Nemškem. Luter sam večkrat popisuje razuzdanost ljudstva vsled novega nauka. Zlasti tudi Nemce je čudno hvalil. Rekel je: „Skor vse upanje sem opustil za Nemčijo, odkar je sprejela tiste žive h—e, skopost, odertijo, trdnost, razpor in ves tisti vesoljni potop nezvestob, hudobij in malopridnost pri plemstvu, na dvorih, po srejnišnicah, po mestih in vaséh.“ Bil se je tako stogotil nad Nemci, da jih je imenoval divje ljudstvo, „schier Halbteufel“, polčloveke. (Pri Walch-u zvez. 20, 2633.) Napovedoval je Nemčiji pogin in pristavljal pri svoji hudi vesti, da njemu vse zla pripisujejo. „Jaz ubogi Luter sem boje vse storil, kakor tudi vojsko kmetov in krivoverstvo sakramentirarjev na me nakladajo. Zato sem Gospodu Bogu večkrat ključje pred vrata vergel.“ — Uboga reva, kdo je neki tebi „ključje“ dal? —

Nekaj posebnega je, kako je Luter delal s sv. pismom. Znano je, da protestantje so zaverгли besedno

izročilo in misliti bi bilo, da Lutru je bilo vendar saj sv. pismo sveto. Pa ne. V stanu „*peinlicher Geistesverwirrung*“ si je on svoje misli osnoval, tó je podvergel tekstom sv. pisma, toda take tekste, če mu niso bili po volji, je v polemiške (prepirske) namene poprej za se priravnal z lažnjivo prestavo ali z vstavki (interpolacijami). Če mu pa tudi to ni služilo, je sv. pismo in Kristus nasproti postavil, kakor n. pr. v tem-le: „Ti papež se veliko opiraš na pismo, ki je vender pod Kristusom kakor hlapec, za to jaz čisto nič ne prašam. Jaz pa se branim s Kristusom, ki je pravi Gospod in Cesar čez pismo. Jaz čisto nič ne prašam po vsih rekih pisma, če jih še toliko zoper mene na dan spraviš, ker jaz imam na svoji strani mojstra in Gospoda pisma, s tem bom deržal...“ Ali je to dosledno in pametno govorjenje od tacega, ki vé, da je sv. pismo od sv. Duha navdihnjena beseda božja!

Ne manj čudno je Lutrovo divjanje zoper jude. V nekem pisanji kristjanom kliče, da naj jude z ognjem sežigajo, in vsak more in naj приметava žvepla in smole, njih bukve požge, njih Božjo službo pod smertno kaznijo prepové in brez usmiljenja jih podi iz dežele. —

Naj bo tega zadosti v sedanjí namen, kateri je ta, da začetniki luteranstva niso bili sveti. Če je Luter pri zdravi pameti vse omenjene in druge neavete reči počenjal, je njegov greh pred Bogom še večí, kakor pa če je bil terčen, kar P. Bruno dokazuje. Noben previden človek pa se ne dá takemu zapeljati k odpadu od katoliške Cerkve, ki se skoz vse stoletja z vsimi znamenji neoveržljivo skazuje za pravo Jezusovo Cerkev.

Altar v katoliški cerkvi.

Zadnje leta je prinašala „Zgodnja Danica“ spisov o tabernakeljnu, o ss. posodah, ki se rabijo pri Božji službi, o različnem cerkvenem oblačilu in še o marsičem drugem iz katoliškega obredoslovja. Ako je bralcem drago, hočem stvar nadaljevati v nekoliko drugačni obliki in začnem s svetim krajem, na katerem se opravlja naj svetejša daritev nove zaveze — z altarjem. Govorili bomo o pomenu altarja, o zgodovini njegovi, in kakšen da bi imel biti po določilih sv. Cerkve.

Altar katoliške cerkve ima trojin pomen. Najprej pomeni kraj daritve, t. j., tisto sv. mesto, kjer se sv. dar nove zaveze, telo in kri Jezusa Kristusa, daruje nebeškemu Očetu. V tem pomenu je naš altar podoba une mize, na kateri je naš Zveličar pri zadnji večerji postavil presv. daritev. Tudi je podoba sv. Križa, na katerem se je naš Odrašenik kervavo daroval svojemu Očetu; pa je tudi podoba gore Kalvarije ali tudi kamnitega groba Jezusa Kristusa. Celó smemo reči, da je naš altar podoba Jezusovega presv. Telesa, ker to je bilo zares pravi altar, v katerem in na katerem se je Gospod in Zveličar daroval za človeški rod; toraj pravi sv. Ambrož: „*Forma Corporis Altare est, et Corpus Christi est in Altari.*“

Altar pomeni tudi stanovališče Božje med ljudmi, sedež, kjer prebiva in kraljuje Jezus Kristus v zakramentu sv. Rešnjega Telesa sredi med svojimi vernimi na zemlji. V tem oziru je altar podoba svetega šotora stare zaveze in podoba Božjega trona ali sedeža v nebeškem Jeruzalemu, na katerem počiva božje Jagnje, kakor ga je v svojem zamaknjenji gledal in popisal sv. Janez evangelist.

Tudi pomeni altar kraj duhovnega darú, je podoba altarja v duhovnem pomenu, na katerem se neprenehoma molitve, sv. sklepi pa dobre dela vernih kristjanov vzdigujejo k Bogu. Altar je torej podoba krist-

janovega serca, kakor pravi rimski katekizem: „*Justi, qui spiritum Dei habent... fide, quae caritate inflammatur, in Altari mentis suae spirituales Deo hostias immolant.*“

Na ta trojni pomen altarja se tudi ozirajo cerkvene določila; pa bode pripraviši, ako prej govorimo o zgodovini katoliškega altarja, ker so tudi v tej vtemeljene cerkvene določila.

I.

Pervi altar bila je una sv. miza, na kateri je Jezus Kristus sam prvi daroval pri zadnji večerji; drugi znani altar pa je prečastitljivi leseni altar, kterege je rabil prvi namestnik Jezusa Kristusa, sv. Peter v Rimu. Oba ravno imenovana prva altarja keršanstva sta obranjena do danes, in najdeš ju v lateranski baziliki v Rimu. Sv. miza zadnje večerje je iz cedrovega lesa, 12' dolga, 6' široka in 1" debela, s srebrnimi ploščami je obdana in shranjena nad altarjem presv. Rešnjega Telesa. Petrov altar pa je dandanes véliki ali tako imenovani papežev altar cerkve lateranske. Obdan je krog in krog z lepim marmorjem, samo zgorej pod altarnimi pertovi ga je moč viditi. Le sv. Oče papež smejo masevati na njem. Narejen je iz desk mehkega lesa, ki so pa zaradi tolike starosti že precej trohnele. — Po podobi teh dveh častitljivih altarjev so bili tudi vsi drugi v prvih časih keršanstva leseni in so imeli obliko mize. Do 5. ali celó do 6. stoletja so se ohranili sem ter tje taki leseni altarji, ker še v življenji sv. Brigide († l. 501.) se bere: „*Virginitatis ejus gratiam et integritatem Deus miraculo testatam voluit, tactu Virginis ligneum Altaris pedem praeter naturae ordinem revirescere concedens.*“

Perve stoletja žalostnega preganjanja tudi skoraj ni zamoglo drugač biti, kakor da so rabili lahke, prenesljive, lesene altarje; ko pa se je na kakem kraju keršanstvo stanovitno vstanovilo, jeli so napravljati tudi stanovitne, nepremakljive altarje in posnemaje očaka Jakopa, izbrali so si za stanovitni altar nalašč zato odbrano in maziljeno skalo ali kamen in nad tem kamnom so sozidali novi Betel, hišo božjo, ktera je ravno po tem maziljenem kamnu dobila imé in svetost. Smemo reči, da je že od apostolskih časov sicer veljal kamniti, tedaj nepremakljivi altar kot pravilo, ker že četerti naslednik sv. Petra, papež Evarist, je ukazal, da se imajo napravljati in posvetiti kamnitni altarji; v času sile pa in koder je divjalo preganjanje, je pa vsak varen kraj in tedaj tudi vsak altar, bodi si lesen ali kamnit, bil dober za opravljanje naj svetejše daritve. Posebno v podzemeljskih pokopališčih ali katakombah, kamor so se prvi kristjani ob času preganjanja shajali tudi k Božji službi, je bilo prav lahko napravljati kamnite altarje. V rahli peščenik so vdolbli rako ali sarkofág za kakega sv. marternika, so to grobovo votlino pokrili s kamnito ploščo, in altar je bil narejen. Zavalj več varnosti so še navadno kamniti obok napravili nad grobom za streho. Take prvotne altarje najdeš še dandanes po rimskih katakombah; grobovi, se vé da, so sedaj izpraznjeni dragih ss. ostankov.

Pervotna oblika altarja je tedaj dvojna: podoba mize, ali pa tumbe, sarkofága, groba. Naj pa je imel altar podobo mize ali tumbe, vselej so bili v njem častiti ostanki kakega sv. marternika. Tudi v cerkvah nad zemljo je mnogokrat grob kakega sv. mučenca služil za altar; in ko so začeli več in več cerkev zidati in altarjev postavljati, so iz katakomb prinašali trupla svetnikov in jih pokladali v nove altarje, katerim so dajali podobo sarkofága ali groba. Za take grobove so velikokrat jemali kristjanje kar banje ali bane iz rimskih toplic, ktere so bile večidel iz prav dragocenega kamna porfira ali bazalta, in v take banje so položili truplo

mučencevo in pokrili banjo z veliko ploščo, večidel ravno takega dragocenega kamna. To je bil tatar, in kar na tej plošči so opravljali sv. daritev. Sicer nimam se iz Rima nekterih lepih altarjev, ki so tak dragocene porfirne banje, v katerih počivajo ss. ostanki svetnikov. Taki je veliki altar Device Marije Kosmedijske na podnožju griča Aventina in v cerkvi sv. Balbine, in tudi v prekrasni baziliki Device Marije Snežnice (S. Maria Maggiore) je veliki altar krasna stara porfirjeva banja, v kateri počivajo ostanki sv. aposteljna Matija in drugih mučencev. (Dalje nasl.)

Zakaj se množe zločinstva, in se polnijo jetnišnice?

Povsod, kakor piše „Eco“, se slišijo žalostne pritožbe, da se število hudodelstev od leta do leta množi in jetnišnice napolnjujejo, kar se opazuje zlasti na Francoskem in še bolj na Laškem, dasiravno število prebivalcev le malo ali skoraj nič ne raste. V prejšnjih časih so edini vzrok te prikazni pripisovali pomanjkanju šol; dandanes pa oni vzrok ne more veljaven biti, ker šolsko podučevanje tudi po Francoskem in Laškem močno napreduje, se vé da, v liberalnem duhu, in izpiski (Conduiten-Listen) o obsojencih dokazujejo, da večina njih ni brez šolskega poduka izrastla. Znanje abecede jih tedaj v boljše derzavljane ni spremenilo, in ne obvarovalo hudobij, ktere so hujše od nevednosti; iz tega se more sklepati, da veda abecede še ni pravi nagib, ki človeka spodbada, da naj hodi po poti pravice. Kdo pa je počenjal grozovite sleparske tatinstva na tisuče in milijone? Ali ne ravno „šolani“, pa „brezverski“ hudodelci? Liberalci ter zagovorniki novošegnih šol pa temu ugovarjajo, da zločinci so bili le poveršno izšolani, kakor da bi popolnoma znanje branja in pisanja človeka že poštenjaka storilo. — Dalje ugovarjajo in lažejo naprednjaki, da ona zla izvirajo — poslušajte: od duhovšine, češ, da so otroke preveč pobožno, enostransko in le v katoliškem duhu podučevali; toda to farizejstvo se samo bije po ustih: duhovnom so šole uzete, in v nižjih šolah nenravnost zmirom bolj buhti; v srednjih in višjih šolah ter na vseučiliščih gotovo duhovšina ne greši, ker je skor brez vpliva; in vendar nenravnost zmirom bolj zori, in vedno grenkejši sad obroduje. Naprednjaki so tudi nekatere pripomočke nasvetovali, ki naj bi po njih mišljenji npravnost deržin pospeševali, n. pr., civilni zakon, in še kaj drugega, o čemur bi jih moralo biti sram govoriti.

Mnoge nasvetovane „dobrote“ so se ustanovile. Tudi rabijo vse sredstva, da vpliv duhovnov odpravljajo: procesije, prazniki, posvečevanje nedelj, prejetje ss. zakramentov, sv. maša, so na najmanjšo mero skrajšani. Natančno se izveršujejo vsi od liberalcev priporočani pripomočki, da bi se npravnost med ljudmi vterdila, — pa vendar vkljub temu raste pohujšljivost, in hudodelstva se množijo. In slepi liberalci n. čejo očiti odpreti in spoznati, da ravno njih čudno npravnoučenje napolnjuje jetnišnice. — Kaj pomaga vse šolanje brez čverstih, na sv. vero zastavljenih vaj v čednosti in vsaki poštenosti? Abeceda sama ne vseje čednosti; in če se šolarji učé razredbo živali, geometrične figure črtati, zemljepisje, zemljemérje, telovadbo, zato še ne postanejo ne boljši, ne npravní. Oltarja Božje službe, mlačnost v veri, brezverstvo, to podpihuje hudobije in napolnjuje jetnišnice. Abeceda je lepa in dobra; ako pa hočemo, da se ne bodo stare jetnišnice širile, in nove napravljale, treba je tudi ustaviti množenje pivnic in žganjarij, čuti nad spotikljivimi gledišči, nadzorovati in

zasegati izdajo kužljivih romanov in sploh pohujšljivih bukev in listov, in zatreti ponočevanja in veliko drugih draženj v hudobije, ki se dan na dan višje naraščajo.

Ogled po Slovenskem in dopisl.

Iz Ljubljane. (Vmeščenje novega stolnega prošta milgosp. Jožefa Zupana.) Danes-teden, 1. grudnia, so iz Rima naravnost do prečast. gosp. stolnega dekana Jožefa Zupana dosele papeževe pečatnice, da so od sv. Očeta 24. nov. 1876 za stolnega prošta imenovani in poterjeni, in v nedeljo, 3. t. m., je bilo v stolni cerkvi slovesno vmetovanje po milgosp. škofu Janezu Krizostomu. Cerkev je bila po vseh prostorih napolnena ter so Ljubljančanje s svojim obilnim vdeleženjem očitno pokazali, da vejo ceniti premnoge in velike zasuge novega gospoda prošta, ki so si jih pridobili skoz toliko lét svojega gorečega pastirovanja za stolno cerkev in za prebivalstvo. Slovesno opravilo samo se je pričelo po veliki maši po 11 in sklenilo se je z zahvalno pesmijo in zvonenjem ob 3, 12. To važno cerkveno šego, zadevno častno službo in dolžnosti bo prihodnjé Danica v daljšem spisu pojasnila; za zdaj bodi samo še opomnjeno, kolikor je nam znano, da p. n. gospodje kanoniki in ljubljanski duhovni pastirji so že v petek in saboto opravili svoje odkritoserčne vošila, katerim se je bilo pridružilo tudi že nekaj gospodov z dežele, še več z okolice jih je prišlo v ponedeljek, da molčimo o premnozih družih veselih razodevanjih in vošilih o tej priliki. Bog ohrani prečastitega gospoda prošta mestu in deželi še mnogo lét!

Z Brezij, mesca listopada. (Pomoč M. D. in Brezjah.) Da železnocestni vlak ne čaka, če je začel enkrat naprej derdrati, ko bi mu tudi s klobukom ali robcem pomignil, to je že marsikeri skusil, tako tudi Juri Bergant, 20letin mlad-neč od sv. Tomaža selške fare, ko je bil s svojo materjo sv. Luka dan v Kranji. Uro časa je še imel, ko je iz Kranja šel na železniško postajo, da bi se odpeljal proti Loki. Z nekim znancom se nekoliko pomenkuje, čas hitro beži, in ne vé si kaj odgovoriti, kako da se je moglo zgoditi, med tem, da so mati prav prišli in se peljali proti domu, on pa vlak zamudil in je smel le gledati za njim. Ali človek obrača, Bog oberne. Bilo mi je zdaj, ko se vernem proti Kranju nazaj, reče mladenec, kakor da bi mi nekaj reklo: „Pojdi k Mariji Pomagaj na Brezje“, akoravno pri tej priložnosti na to še mislil nisem. Pomoči potreben, pa sem bil koj pripravljen brez ugovora to storiti. Ko tako po potu grem, me doide neki voznik, kateri me vzame na voz in me pelje do tje, kjer se pot od velike ceste do Podnarta zavije, od koder grem še tisti večer dalje do neke gostilne, in drugo jutro še le na Brezje.

Dragi čitatelj, vem, da si radoveden, kaj da je prav za prav s tem mladenčcem, ki je z velikim veseljem po spovedi prejel presv. Rešnje Telo v zahvalo za prejeta dobroto. Da bi se torej tudi ti njegovega vselja vsaj nekoliko vdeležil in goreče častil Mater Božjo, „zdravje bolnikov“, naj ti on sam, kolikor se spominjam, s svojimi lastnimi besedami oznanuje Marijno pomoč. Pravi pa: Bilo je lansko leto 12. decembra, ko sem služil v Knittelfeldu na Stajarskem za vertnarja, da me je stresnil opoldne hud mraz in sem zbolel tako, da se že drugi dan nisem več mogel ganiti. Nesli so me v bolnišnico, kjer sem ležal potem celih 7 mesecev, da si sam v narmanjšem nisem nič mogel pomagati. Bolezen pa mi je bila stopila posebno v desno nogo in ko sem bil začel okoli velikega Šmarna vstajati, je bila

vsa noga popolnoma terda, vsi udje in sklepi so bili oterpanjeni, da jih ni bilo mogoče gautiti in stopalo je bilo vključeno. Trije bolniški zdravniki so bili rekli, da noga bo tako ostala, ter so mi dali narediti priméren čevlji za pokvarjeno nogo in so mi jo djali vso v jeklene šine. V tem stanu sem bil zapustil bolnišnico z dvema bergljama, brez katerih tudi stopinje nisem mogel storiti.

Tako tedaj sem prišel 19. oktobra zjutraj na Brezje in sem stal v teh žalostnih okoliščinah pred čudodelno podobo „Marija Pomagaj“, — kar me naenkrat nekaj strese, da mi je zašumelo po nogi tak, da sem mislil, da bom padel. Ali to je koj nehalo. Zdaj skusim svojo nogo, kaj da je, in — oh veselje — mogoče mi je bilo nogo v spodnjem članku premikati. Ko grem na to iz cerkve, odvertam (odšravfam) šine, in noga, ktera mi je drugač vselej nazaj skočila, kadar sem bil to poprej skusil, je bila zdaj mirna. Ko sem bil prišel na Brezje in sem šel v cerkev, nisem bil v stanu tudi ene stopinje narediti brez bergelj, ali po tem dogodku precej mi je bilo mogoče brez taistih hoditi in tudi v kolenu se mi noga že nekoliko vdaja in upam, da bom popolnoma ozdravel. Šine pustim precej za spomin pri „Mariji Pomagaj“ in eno bergljo, pa tudi drugo hočem Materi Božji nazaj prinesiti, ako po Njeni priprošnji zadobim popolnoma zdravje.

Tako tedaj je bil mladeneč Brezje zapustil v spoznanji, da je Marija „zdravje bolnikov“, in da človek obrača, Bog pa oberne. Da bi to smel kot resnico z dobro vestjo razglasiti, sem se obernal do č. g. Antona Jamnika, duhovnega pomočnika v Selcih, kateri mi odpiše, da mu je mati bolnega fanta rekla, da fant poprej res ni mogel na noge stopiti, zdaj pa že po hiši hodi brez bergelj in da ima upanje, da bo sčasoma noga popolnoma ozdravela. Starši so tega zelo veseli in Bogu hvaležni za to veliko milost, kakor tudi fant sam, ki po materinem izreku vedno pravi, da tolike milosti ni vreden. Tudi sosedje pravijo, da je resnica, da je noga mnogo boljša memo poprej. In tako kličem iz dna serca: Hvaljeno in češeno naj bo Brezmadežno spočetje Marije Device, zdravje bolnikov in pomoč kristjanov.

Janez Novak.

V Terstu, pravi „Edinost“, so kervavi dogodki prišli tako v navado, da se nikomur ne zdi več čudno, ako sliši o pobojih in klanji v Terstu. Kakor bi bili v oboroženi Turčiji, nosijo skrivaj orožje, ki ga pogosto rabijo.

Predzadnjo nedeljo po 10 zvečer je zaklal nekdo 19letnega mladenčca, ko je ravno iz kerčme stopil; zabodel ga je boje večkrat ter mu vrat skor odrezal, in je precej bil mertev. Kolika strašna zvér je taki morivec, — brez pomislika, v kakošnem stanu ubozega človeka verže v strašno večnost! — Dva brata umorjenega zvesta prežalostno naznanilo in odmenita se maševati. Dolgo iskavši najdeta morivca, ga bipoma napadeta in ranita z bodalom in nožem skor do smerti, potem sta pobegnila in ju še niso vjeli. — Ali bi se moglo kaj takega zgoditi, ako bi taki ljudje imeli djansko keršanstvo? Morebiti bodo take strahovite dogodbe liberalce vender zmordile, da bodo jenjali zatirati „keršanski poduk, keršanske vaje, misijone“ itd.

Zopet ranjen z nožem je bil uni ponedeljek popoldan sin kerčmarski v neki kerčmi. Policija je ugrabila hudobneža — in kdo bi si mislil: vse je hotlo hudodelniku pomagati ter se je morala policija z orožjem braniti zoper fakine. — Teržaški mestni očetje pač imajo priliko take strašne dogodbe premišljevati in se ozirati po moraličnih pomočkih zoper tako hudodelnost, zakaj drugo bo malo izdalo!

Še dalje se poroča, da une dni je neki nesramnež

kar nagle smerti umerl v hiši nesramnosti! O prestrašna smert! — Ako bi se bila nagla smert pripetila v kaki cerkvi — že celo med pridigo, ali pri kakem misijonu: kolik krik bi bil vstal v „Izraelu“! Morda bi bili liberalci interpelacijo vložili zarad škodljivega zraka v cerkvi ali krivičili pridigarja prenapetosti, in kdo vé, kaj še? Nesramnost pa jim ne dela nič spotikljeja, ako si ne bodo nesrečnega celo ko „svetnika“ zapisali v svoj liberalni koledar — enako tistim, ki so padli v vojski zoper papeža!

Iz Amerike. White Earth, Indijan Reserve, Minnesota, 5. listopada 1876. (*Vošilo Indijanov misijonarju preč. g. Fr. Pirca za 91letni god in vezilo. — Božja šiba zavolj sovrastva sv. Križa. — Misijon gosp. Ign. Tomazina in frančiškanske šole. — Zima.*) Čast. gosp. misijonar! Ker se že bliža čas Vašega godú, naj tudi jaz v svojem in v imenu Vaših Indijanov iz daljne ameriškanske-indijanske dežele čez široko véliko morje pošljem svoje slabe vošila. Vošimo Vam tedaj po stari keršanski áegi veliko srečo, blagor in veselje za Vaš god, in prosimo Boga, naj Vas dobrotno ohrani še mnoge leta pri dobrem zdravju in v zadovoljnosti na tem svetu, in podeli naj Vam milost večnega zveličanja v prihodnjem življenji.

Kakor majhno vezilo za god Vam pošljem podobo našega misijoniša, kakoršno je bilo uno leto pri škofovem obiskovanji, in sicer blizo tistega prostora, kjer ste bili nekaj v prvo misijonski križ postavili, ktere ga je bil pa „Johnson“ (brez dvoma neki Jankee ali Amerikanec beluh. Vr.) dal posekati. Bog pa ga je tudi vredno zato strahoval. Njegovi trije naj mlajši otroci, ki so mu bili naj bolj pri sercu, so mu pomerli zaporedoma v kratkem času.

Zdaj je sicer naš misijon nekoliko drugačen, ker to poletje smo ob desni strani cerkve zidali samostan za brate Frančiškane. Dva Frančiškana imam, ki imata šolo za dečke. Dobim pa še tri Frančiškane iz Cincinnati, ker spomladi dobimo velik kos zemljiša. Več orál zemlje smo že prekopali in ogradili, spomladi pa je bomo še več obdelali in obsejali. So pa kobilice veliko vertov zadnje poletje pokončale. Sploh se bojé, da prihodnje poletje zopet dobimo to kobilijo šibo.

Danes imamo prvi sneg; dva čevlja na debelo je padel. Tako bomo imeli 6 naslednjih mescev terdo zimo. — Prihodnjo spomlad, pravi g. misijonar, da bo zidal še kloster za redovnice, ki bodo imele šolo za deklice. Prišle bodo 4 redovnice sv. Frančiška iz Kanade za poduk indijanskih deklic. — Tudi v Red-Lake-u (pri Rudečem jezeru) bodo v kratkem zidali cerkev.

G. Ign. Tomazin priporoča poslednjič v molitev sebe in Indijane.

Žganje.

VII.

Kako in kdaj žganjar domú prilomasti? — Kaj pravi prijatelj iz Štajarskega o žganji? — 149 lét stara hervaska pridiga o žganji.

Pijanost vsaka je ostudnost. Znano pa je, da pijanost po žganji je veliko hujši kakor po vinu. Žganja naliti človek se krega in prepira, ves je kakor s hudobnim duhom obseden. Uboga žena in otroci, ko se taka mercina o pol noči iz kerčme domú primaš, ali celo prirantači in prikolne!

Kar koli mu je kdo hudega ali žalega rekel ali storil, za vse morajo zdaj domači terpeti. Pa če tudi nima s kom, se vender dère, kriči, razsaja in rohni.

Sramožljivost taka pošast vso v žganji utopi in velikrat dela strahovito pohujšanje. Če je tudi že vse pri pokoju, velikrat s svojim živinskim razsajanjem vse po koncu spravi, da boječi in prestrašeni beže po vsih kotih, na vse strani. Veči del je naj večji reva žena, ktero kolne, bije po glavi, po licih, v oči, in kakor more naj huje. Otrociči jokajo, vpijejo, prosijo za mater, da bi se mogli kamni omečiti; samo zvérski pijanec se ne omeči. Kolikrat nesrečna, uboga, vsega milovanja vredna mati mora bežati od doma k sosedom, in srečna je še, če more eno ali drugo majhno dete seboj odnesti, ker vsak trenutek se boji tudi za njegovo varnost pred živinskim pijancem.

Eden častitih gospodov nam je te dni pisal iz Štajerskega *) pomislika vredne besede o tej reči, ki jih čast. bralcem ne smemo zamolčati, in poslal nam je tudi prav znamenite tvarine o tej reči. V pismu pravi blagi gospod:

„Lani in letos je donesla Vaša cenjena „Zgodnja Danica“ v več listih zaporedoma tehtne in vsega premišljevanja vredne članke o pijančevanju sploh in posebej o žganju. Dalje in dalje se ta pregreha po svetu širi ter se je — škoda res — kakor pogubonosna povodenj razlila tudi čez slovenske lepe kraje in doline, in človeku se le kar milo dela pri sercu, ko vidi, kako ravno pijančevanje s svojimi tovaršicami nekdanje krepke in čverste slovenske sine — prave korenjake — pači in davi, ter v blažene in mirne kraje naše domovine uboštvo, nadlogo in vsestransko popačenost trosi! Kolikor le so mi moje slabe dušne in telesne moči dopustile, prizadeval sem si, v pridigah in keršanskih nauk, večkrat pijančevanja žalostne, strašne posledke poslušalcem v prav živi podobi pred oči postaviti. Daj Bog, da bi kaj pomagalo!

V raznih starih in novih spisih sem si nabiral gradiva, posebno pa mi je vstregla v tem oziru neka stara knjiga, ki sem jo našel v naši farni bukvarnici in ki pijančevanje v neki pridigi prav originalno razpravlja. Majhen izpisek Vam iz izvirnika prepisan pošljem tukaj na ogled in poskušnjo. Knjiga je zanimiva ne le zavolj starosti — tiskana je l. 1727 v Zagrebu — ampak tudi gledé jezika, ki je vse bolj podoben slovenščini, kakor sedanja hervaščina; za-me pa je ta knjiga še posebno zategadelj zanimiva, ker v S—kem tergu starček skoraj celo tako govori, kakor je v tej knjigi. Če bi Vam bilo morebiti ljubo in drago, **) da Vam prepisem, kaj ima ova knjiga še dalje o pijančevanju...“

(Konec tega oddelka prih.)

Razgled po svetu.

Sv. Oče Čehom. Sv. Oče Pij IX so apostolskemu poslancu na Dunaju, Ljudoviku nadškofu Solunskemu, pisali posebno prijazno pismo, v katerem serčno veselje naznanjujejo, da je apostolski nuncij nedavno bil popotoval v Češko deželo, kjer so v njegovi osebi sami sv. Oče pričujoči bili, ter je v njih imenu ondi počastil duhovne, vikári duhovstvo in druge odlične može. Veselé se, da je bil njih poslanec povsod sprejeman z velikim spoštovanjem; veselili so se še posebno tolike ljubezni in gorečnosti, ktero so o tej priliki Čehi razodevali do Stola sv. Petra. Zato hvalijo naj prvo duhovne višji, kateri gojí v duhovstvu in ljudstvu vdanost do papeža, namreč kardinala-nadškofa in škofe: Litomeriškega, Bu-

dějoviškega in Kraljegraškega, ker tako skerbljivo spolnujejo eno prvih dolžnost svoje službe. Enako pri-ljudno pozdravljajo zbore kanonikov, župnike, redovne družine in vse drugo duhovstvo, ki v hudih časih tako zvesto spolnujejo prizadevanja svojih škofov. Poslednjič vošijo srečo vsemu narodu, ki je poslušen do duhovstva in škofov in je po njih s papežem terdno sklenjen v edinosti, ter podaja tako blag izgled katoliške zloznosti. Vsim naznanjujejo zahvalo, vsem vošijo, da bi v ohranjenji in razmnoževanji verskega občutka in pobožnosti toliko gorečniši delali, kolikor huje se preganjanje sv. Cerkve razmaguje. Poslednjič vsem škofom in duhovnom in vsemu narodu, kakor tudi nunciju, podelujejo apostolski blagoslov.

Rimsko. (Kapela in svetinje Makabejcev.) Iz starodavnih časov je izročilo, da svetinje Makabejcev počivajo v cerkvi „sv. Petra ketine“ v Rimu. Zidala je to cerkev cesarica Evdoksija, žena Valentinijana III že leta 442, in sicer iz tega namena, da se tam hranijo verige sv. Petra, ktere je imela ona in jih je podarila papežu Leonu I. V tej cerkvi je preslavna podoba (štattva) Mojzesova od Mihel-Angela. Ni pa se dobro vedilo, na kateri strani v cerkvi je grob Makabejcev. Letos spomladi so hotli postaviti nov altar pod zemljo (v spodnji cerkvi). Iz tega namena so odmaknili stopnice, ki so držale k velikemu altariju, da izkopljejo persti, kolikor bi bilo treba. Tam spazi o pokrov iz marmorja, na kterem so se vidile keršanske rezbarije, in prostor znotraj je bil razdeljen v sedem predalov. V vsakem je bilo prahú in nekaj kosti. Pokrov so bolj natanko preiskovali in se prepričali, da to je grob častitljive družine, ktera je poslednjič rešila jude sirskega jarma. Čisto ves dvom pa je bil odstranjen, ko so v prvem predalu našli svinčeno plošo z napisom: „In his septem loculis condita sunt ossa et cineres scor. septem fratrum Machabeor.“ (V teh sedmerih predalih so hranjene kosti in pepel ss. sedmerih bratov Makabejcev.) Pokrov je ležal poprečno na oltarnih stopnicah in komaj dva metra globoko. Druge podobe kažejo, da je to delo iz konca 4. ali iz začetka 5. stoletja. Med drugimi vzbuknjenimi podobami je tudi ta, kako Jezus svetemu Petru izročuje ključe.

Ali ni ta prikazen Makabejcev ravno v sedanjem trenutku pomenljiva v Rimu? Nova laška vlada s svojimi čez 400 poslanškimi rudečkarji si ravno daje dosti opraviti, kako bi Makabejsko mater — sv. Cerkve — še huje terla, in ravno v tem trenutku vsi sedmeri sini pridejo na dan, ki so dosti moški, da hočejo vse terpeti za svoj narod zoper zatiravce njegove.

O tej priliki skor ne smemo zamolčati, kar je „Köl. Ztg.“ undan naznanila, kako misli laško ministerstvo počenjati, ako papež umerje. Vradni časniki so sicer to reč preklicevali, vendar se v Berlinu še vedno verjame. Je pa ob kratkem reč ta-le: Novi laški ministri predlagajo kralju: 1. Ako se vradno zvê, da je papež umerl, zapovednik Rimskih lovcev prevzame odgovornost za varnost okrog Vatikana in se zaradi tega ima pogovoriti z oblastjo za varnost. 2. Rimski prefekt naj pokliče kardinala, velikega kamernika, velikega hišnika, dva papeževa zdravnika itd., ki mu naj bodo na roko pri ogledu merliča in pri družih rečéh. 3. Ako bi se temu ustavljali, mora prefekt s svojimi ljudmi tudi s silo predreti v Vatikan. 4. Po mertvaškem ogledu naj prefekt uzame papežev perstan in ga naj pošlje s protokolom o pregledu vred kardinalu dekanu. (Ali ne mar kakemu svojemu lastnemu laži-papežu na perste natak-niti ga, kaj?) 5. Notarji morajo vse papeževo pohištvo zapečatiti. (No, zdaj so jele prave reči iti na dan!) 7. Kardinalu nadprezbiteru naj se naznani, da je 24 ur

*) Prav serčna hvala, predragi gosp. S., in prosim o priliki še kaj, kakor primerno spoznate.

**) Prav drago, tudi zaradi jezikoslovja.

papeževo truplo duhovstvu bazilike na razpolaganje za pokopovanje. 8. Ko se merlič odnese iz papeževih sob, morajo notarji odtergati pečate. 9. Narediti se mora zapisnik (inventar) vsega, kar je v Vatikanu in kar je z njim v zvezi. — Ako je to poročilo resnično, se vidi, da vse zagotavljanja o papeževi samostojnosti so bile zgolj sleparstva in komedije, nad čimur tako nihče ni dvomil, samo če pravi rudeči framasoni do kermila pridejo.

O Marpingenski zadevi je Pruska vlada v zadregi; po sili boče ustaviti romanje na kraj prikazni in zadušiti navdušenost ljudstva za ta izvoljeni kraj. Ker žandarji in komisija ne morejo viditi prikazni, zato pravijo, da so tisti trije otroci to reč izmislili, in da jih je treba ko lažnike kaznovati! Pruski zakonik pa dozdej ni imel nobene dotične postave, ker Marija, kolikor prusaki vedó, še nikoli ni bila enakega „zločinstva“ storila na Pruskem, da bi se bila otrokom prikazovala; zato so zdaj za ta nepričakovani primirlije skovali tri nove paragrafe, po katerih zamorejo otroke in druge kaznovati. Sodnija bi bila najrajše tiste tri otroke v ječo vtaknila; ker so pa še komaj po 8 lét stari, jim je z ječo prizanesla, in namesto v ječo, jih je djala v odgojilnico in poboljševalnico. Čudno! Prusija je zmagala mogočno Francijo; in zdaj se vojskuje pa s tremi slabotnimi otroci, kateri bodo naposled gotovo zmagali mogočno Prusijo.

Iz Betlehema se piše 17. avgusta: Vsek se skerbno poprašuje, kaj bo iz vojske v evropski Turčiji. Zeló se bojé, da bo Rusija naposled sama začela vojsko in bodo kristjani terpeli hude požare in prelivali kri. Turška vlada z grozovito silo iztirjava davke, da bi oborožila in odposlala rezervne vojake, kateri se razkačeni nad kristjani odpravljajo na pot v Carigrad. Znati je nekaj časa že, da se Rusi napravljajo Jeruzalem zapustiti, in Turki povzdigujejo glave in se veselé maševanja.

Protestantje so sklenili v Jeruzalemu napraviti tiskarno in izdajati časnik. Katoličani se pripravljajo na bran, ter si bodo osnovali arabsko-francoski časnik.

Letina je bila še dosti dobra, zato bo živež ostal po cení. Toda vsled političkih dogodkov je kupčija in obertnija utihnila, veliko ljudi je brez dela in kruha.

15. avgusta so bili katoličani po svoji navadi romali k grobu Marije Device v dolini Josafat.

Nekaj lét že Rusi, da bi pridobili vpliv, podpirajo razkolniške greke z obilnim denarjem, ki dohaja v roke (razkolniškemu) patrijarhu. Poslednji čas je ta patrijarh svoje semenšče močno iztrežil, obderžal je samo četrtno gojencev, čež, da mu manjka denara.

Iz Jeruzalema, 26. avgusta „Bab Sitti Mariam“ (Vrata Gospé Marije) imenujejo kristjani in turki vzhodne vrata Jeruzalemske, skoz ktere se gré v dolino Josafat. Opazuj danes ven in noter derečo množico, poglej tje doli v dolino Josafat in svečanosti tam, in spoznal boš, zakaj se vzhodnje vrata imenujejo po „Sitti-Mariam“. Blizo votline kervavega potenja je namreč vhod do cerkve iz križarskih časov, v kateri se kaže Marijin grob; dolina Josafat ima od tod tudi ime „Vadi Sitti-Mariam“ (dolina Gospé Marije). (Nagrobni spomenik je zdaj lastnija nezedinjenih grekov in armenov.) Po 48 širokih marmeljnatih stopnicah (v zemljo) prideš v pravo grobno kapelo, ktera je pri svečanostih zalo razsvitljena. Več dni v letu imajo tukaj greški in armenski verniki svojo službo Božjo; toda naj večí svečanost se godí v dan Marijinega vnebovzetja; ti dnevi so postali dobro znan ljudski praznik, ki privablja celi teden veliko množico ljudi k Marijinemu grobu. Mnogi gredó z vsim svojim gospodarstvom, kuretino itd. tje doli, in prebivajo te dni

tam pod bornimi kočami in šotori. Brez ljudskih iger z bobnanjem in brenkanjem na cimbele, se vé da, ne smé biti. Kavarjev, kramarjev, prodajavec sladčic in sadja ravno tako ne pogrešaš, kakor pri nas ne obsejmih. Posebno veselje je v predvečer greškega praznika Marijinega vnebovzetja (27. avgusta). Tudi turška vojaška godba pomaga praznik slaviti z véasí poštenimi melodijami. Paša in drugi velikaši pridejo. Černi, rujavi in beli človeški otroci se gnjetejo tje in sem; „fellahi“ (poljodelci), Beduini in Betlehemčani prihajajo. Ob robu ceste na Morijo do tempeljna (t. j., na višavi nad dolino) se vse tare belo ogerjenih gledavk vselej in povsod radovednega ženskega spola; zakaj celó turške žené kažejo hvalevredno vdeleževanje do „častitljive“ Matere velikega „Nebi Issa“ (preroka Jezusa), in skazujejo veliko česenje tej „svetnici“, kakor jo imenujejo. Med obiskovalci na grobu „Sitti Mariam“ zagledaš med keršanskimi hčerami tudi turške žene, ki s stegnjenimi rokami sebe in svoje priporočujejo „svetnici“. Posebno zdaj tečejo obilne pobožne solze zaradi mnogih odšlih vojakov.

Posvečeni prostor na grobu Božje porodnice je takrat poln molečih po dnevu in po noči; drago kadilo diši na tem mestu in trzavilni duh napolnuje zrak. (Za stran „Marijinega groba“ gl.: „Popotvanje v Sveto deželo“ str. 80 in 81.)

Toda letos se ljudsko veselje ni nič prav razodevalo, vesel klic se ni razlegal, vdeležilo se jih tudi ni tretjina toliko, kakor prejšnje leta. Mertvaška tibota je premagovala; sej je žalost med turki in kristjani. Jok in klepetanje z zobmi pri turških ženah, zakaj že drugi oddelek deželnih brambovcv se mora pripravljati za odhod; večidel so očetje, torej si je lahko misliti solze v družbinskem krogu. Časi so slabi, veselice piškave, denarja ni, zaup je zginit. Da tudi razkačenost na kristjane raste ali se prekanjeno vzbuja, si lahko mislite. Jasno je toraj kakor beli dan, da kristjani niso dobre volje, groznih klicev in vznemirjanja se ne manjka. Da bi se ne vnela slepa ljudska besnost, fanatiško klanje zoper kristjane, ni nič nemogočega, Bogu se smili. Ravno je prišlo k nam nekaj zapušenih sirot z Bulgarskega; tudi je slišati, da je čednih bulgarskih deklet prodanih v Hebron in Meko.

Od 2. junija ni bilo tukaj posebnih nemirov; zapazili smo pa, da se psovka zoper kristjane „gjaur“ (pes) zopet bolj pogosto čuje. Celo nežnim turkinjam vojskni časi delajo sive lasé. „Zakaj neki morajo ubogi vojaki tako daleč hoditi“, si pravi marsiktera, „sej bi tudi tukaj imeli dosti kristjanov pobijati!“ (Čudna „nežnost“!)

Vse je v skerbéh, nezaupanje veliko, vsak dan kaj pričakujemo, — negotovost raste. (Meseca avgusta so bile tri redovnice med goro Taborom in med Nazaretom od Beduinov napadene in oropane; ostale so pri življenji, ker so bili Nazarečani v trumah oboroženi prišli ter so razbojnike odpodili. Slišali smo pozneje, da so bile sestre sv. Jožefa iz Sajde.) Resnica je pa tudi, da turškim velikašem v Jeruzalemu, kervoločnim effendi-em in drugi druhalí pred nemirom ravno tako lasjé vstajajo, kakor kristjanom; že vedó zakaj. (Nachr. a. d. h. L.)

V Bombay-u in drugod se že nekaj časa zbirajo tabori, kateri pritiskajo na Angleže, da naj ostanejo zvesti zvezi s sultanom. V ta namen kujejo pisma vdanosti do angleške kraljice, ki je sedaj indijanska cesarica, in napolnujejo jih s premnogimi podpisi. Ako se pomisli, da Indija ima 50 milijonov mohamedanov, je lahko verjeti, da tako pritiskanje ni brez moči do Anglije, in ako ti fanatiški milijoni iz Indije začnó dreti Turku na pomoč, tudi ni brez pomislika.

Drobne novice. Vlade so oporekale zoper določbo visoke Porte, ki hoče prepovedati vhod parnikov po noči v Bosfor. — „Times“ terdijo, da Bizmark je rekel angleškemu odposlancu Salisbury u: ne le da Nemčija bode v kaki jutrovi vojski Rusiji prijazno-nobenostanska, temuč bode tudi ču!a, da bodete Francija in Avstrija enako nobenostanski. Enako je tisti „guberno italiano“ na rusko stran, ker na Laškem ima Bizmark besedo. — Laško, ki papeža in katoličanstvo sploh tare, goli in terpinči, je pa neprenehano grozovito strahovano v Siciliji od „brigantov“, tolovajev, pred katerimi niso varni ne ljudje in ne blago. Koliko vojakov in policajev pade v vojski z njimi! Neprenehoma listi take žalostne dogodbe naznanujejo. — V kratkem namérja Turčin oklicati nekako vstavo. Ako vstave drugod niso to, kar so obetale in bi morale biti; koliko manj se je tega radjati pri Turku!

Cret in sad zveste molitve.

Zahvale.

Št. 1. Tako hudo so me bile težave napadle, da mi je bilo kar na umiranje, ako bi mi ne bilo odleglo. Obernem se pa k Naši ljubi Gospej presv. Serca za pomoč z obljubo, da bom zahvalo naznanila, ako se mi zboljša. Nato so naj večí težave kar precej odjenjale; zato očitno spoznam to nezmérno dobroto: bodi češena in preserčno zahvaljena Naša ljuba Gospá presv. Jezusovega Serca!

V Ljubljani, 1. grudna 1876.

Marija Hiti.

Prošnje.

Št. 1. Dva gg. duhovna se prav serčno priporočujeta družbi Naše ljube Gospé presv. Serca v molitev, eden v dušnih, eden pa v telesnih potrebah.

Št. 2. Dete F. K. z bolno nogo se v bratovsko molitev priporočuje.

Št. 3. Hudo bolni oče A. K. z obilno družino, iz Z. v D. f. pod Ljubljano, se serčno priporoča v bratovsko molitev Naše ljube Gospé presv. Serca, da bi bil družini še ohranjen, ako je Božja volja.

J. J., župnik.

Listek za raznoterosti.

Koledar za naslednji teden.

Gruden. — December.

10. **Nedelja II** v adventu. Evangelij: „Janez v ječi pošlje dva svojih učencev k Jezusu“. (Mat. 11.) — Sv. *Evelija* in njena tovaršica *Julija*, devici sprič. (Beri Dan. lansk. l. List 49.) — Sv. *Melhid*, papež, je pod cesarjem Maksimijanom veliko preganjanje terpel, vendar pa je bil doživel mir vesoljne sv. Cerkve. † 1. 314.

11. **Ponedeljek.** Sv. *Damaz*, papež, sloveč z učenostjo; pod njim je bil sklican drugi vesoljni cerkveni zbor v Carigrad, kjer sta bila obsojena krivoverca Apolinar in Macedonij. Vladal je sv. Cerkev 18 lét. † 384. — Sv. *Daniel Steberník*, učenec sv. Simeona Stebernika, je po zgledu svojega učenika živel na stebru do svojega 80. leta. Cesarji s Carigrada so k njemu hodili, ter so ga duhovne pomoči prosili. † 490.

12. **Torek.** Sv. *Sinesij*, sprič. v Rimu, je bil pod sv. papežem Ksistom v duhovski stan sprejét ter vver-

sten med brave; ko je bil veliko malikovavcev spreobrnil k veri v Kristusa, je bil pri cesarju Avrelijanu tožen in obsojen k smerti z mečem. — *Zvelič. Konrad*, spozn. iz reda sv. Frančiška Asiškega. † 12. grudna 1306.

13. **Sreda.** Zapovedan post. Sv. *Lucija*, devica sprič., je prejela mučeniško krono 13. grudna 304. (Gl. Danico predlansk. l. List 50.) — Sv. *Otilija*, devica in opatinja. (Beri mikavno zgodbo v Danici lansk. leta. List 50.) — Sv. *Jošt*, spozn., se je bil odpovedal gospostvu čez Bretanjsko deželo na Francoskem, ter se dal mašnika posvetiti, da je ložej Bogu služil v samotni.

14. **Četrtak.** Sv. *Nikazij*, škof in sprič. v Remu na Francoskem, in njegova sestra *Evtropija*, devica sprič. Divjaki so bili z Nemčije tje prišli in ju umorili v 5. stoletji. — Sv. *Spiridijon*, škof na otoku Cipru, je bil izmed tistih spoznovavcev, katerim je bil cesar Maksimijan ukazal desno oko izdreti, levo koleno izrezati in jih v rudnik pregnati. Ta škof, sloveč po prerokovanji in čudežih, je bil na prvem vesoljnem Nicejskem cerkvenem zboru, kjer je nekega ajdovskega modrijana ugnal in k sveti veri pripeljal.

15. **Petek.** Zapovedan post. — Sv. *Acépsima* škof, in njegova tovarša sprič. (Glej daljši popis v Danici predlansk. l. List 50.) — Sv. *Valerijan*, škof v Afriki, je bil od vandalskega kralja Genzerika v svojem 80. letu pregnan iz mesta, ker mu ni hotel dati cerkvenih posod; nihče ga ni smel pod streho vzeti, zato je mógel dolgo časa prebivati pod milim nebom, dokler ga ni Bog k sebi poklical.

Danes je mlaj ob 7. uri 11. m. zvečer.

16. **Sabota.** Sv. *Ezebij*, škof sprič. v Verčelah na Laškem. † l. 370. — Sveti trije mladenči *Ananija*, *Azarija* in *Misael*, tovarši sv. Daniela, preroka, ktere je bil kralj Nabuhodonozor ukazal vreči v razbeljeno peč, kjer pa niso bili celo nič poškodovani.

Iz Ljubljane. Včera, 7. t. m., so podelili mil. g. knezo-škof tonzuro in minores ali nižji redove 8 gg. bogoslovcem poveljnikom, ki so: Val. Eržen, Jan. Janežič, Jož. Jenko, Lud. Jenko, And. Karlin, Fr. Perpar, Jan. Smrekar, Mart. Strumbelj. Drugoletnik g. Mart. Malenšek pa je prejel minores.

† **Častita M. Marija Rozalija** št.-Trikrajevka, rojena Rokova, je previdena s ss. zakramenti 2. t. m. umerla v tukajšnjem uršulinskem samostanu, v 80. letu svojega življenja. Rojena v Ljubljani 7. kimovca 1797, je bila za redovnico preoblečena 21. vinotoka 1819, slovesno obljubo je storila 22. vinotoka 1821, ter si je skozi veliko lét ko učenica na dekliških šolah pridobila z drugimi tovaršicami vred velike zasluge za ljubljansko mesto. Bila je sestra ranjce M. Florijane, ki je umerla l. 1874. Bog daj obema večni mir.

Iz ljubljanskih nunskih šol. (Miklavž.) Miklavž se je zelo dobrotljivega skazal, prinesel je: srajčice, kikeljce, lepih rut in nogovic, toliko da je devet ubogih otročičev bilo obdarovanih, kateri so z velikim veseljem blage darove prejeli in z veselim glasom klicali: Bog plačaj miloserčnim dobrotnikom! prav serčno bomo za nje ljubega Boga prosile, naj jim stotero poverne, prizadevale se bomo z lepim vedenjem in marljivim napredovanjem se vsaj nekoliko hvaležne skazati. Bog plačaj blagemu Miklavžu!

Vitez pl. Höffern-Saalfeld, c. kr. vladni svetovalec itd., je bil 2. t. m. spremljan k sv. Krištofu. Bil je poštenjak, kakor večina naših sošolcev, z ljudmi je povsod delal naj lepše, kar je moč, pospeševal na vse strani njih blagor, jim lep izgled dajal med drugim s

tim, da je kakor vradnik vestno hodil k Božji službi o dnevih Gospodovih. Bodi dragim sošolcem in drugim priporočen v molitev in blag spomin. Bog mu daj večni mir!

Baronovka Marija Lazzarinova, 19letna ter naj mlajši hči r. barona Lazzarini-a in grofinje rojene Brandisove v Smledniku, se je darovala redovniškemu življenju in podla se v kratkem k sestram presv. Serca Jezusovega v novinstvo na Tirolsko.

V Logatcu pri velikem pogorišu so bile poškodovane tudi cerkve. Cerkvi sv. Križa je zgorel stolp in streha in padla s stolpa sta zvonova. Pri farni cerkvi je zgorel stolp, pri sv. Jožefu pa so z gorečega stolpa padli in ubili se trije zvonovi. Cerkve in zvonovi so bili zavarovani pri „Peštanski družbi“, in glavni zastopnik gosp. Fr. Drenik je skerbil, da so dobili lepe nove zvonove in poravnal je tudi vso drugo škodo pošteno in o pravem času. Zato je cerkveno predstojništvo z gosp. župnikom na čelu omenjeno društvo z njegovim gosp. zastopnikom Fr. Drenikom vred pohvalilo in priporočilo.

V Šmartnem pri Litiji je včeraj teden, v dan svojega godu, obhajal zlato mašo čast. gospod Andrej Kozjek, nekdanji župnik na Studencu. Bila mu je bolezen toliko odlegla, da je v zahvalo petdesetletnega mašništva še enkrat — znabiti zadnjikrat — nekervavo daritev Bogu daroval. Počastili so ga preč. g. dekan in drugi domači gg. kakor tudi večina njegovih nekdanjih gg. kaplanov. Blizo večera je bil pri svojih gostih, kar bi mu druge dneve ne bilo moč. Bog mu daj, če ne mnogo let, ki si jih znabiti sam ne želi, pa saj mnogo poterpežljivosti.

V Predvoru so o Vsihsvetih r. Lovru Pintarju postavili spominek, 7 čevljev visoko plošo iz koroškega kamena in s primérnim napisom.

V Goriški nadškofiji je dobil č. g. Jakop Doljak, dekan v Tominu, dekanijsko faro v Komnu na Krasu.

Pasja nevarnost. V Komnu, kakor piše „Eco“, je stekel pes hudo oklal več raznih žival. Vsled tega je pasji strah v kratkem pobil čez 60 psov. — V Ljubljani bi ne bilo škoda, ko bi jih v vrečo spravil štirikrat šestdeset. Čemu se po vsih ulicah dervi toliko tel merh?

Sv. Oče so 26. listopada sprejeli v zaslišanje rimsko katoliško rokodelsko družbo, in oserčevali so te drage mladenčce z naj priserčnišimi in modrimi besedami. — Ravno o tej priliki so sprejeli družino novega kardinala državnega tajnika Simeona.

V Genovi na Laškem je umerl pošteni katoliški vojvod Galliera. Vdova in sin sta o tej priliki določila, da bodeta po fajmoštrih razdelila sto tisuč (100.000) lir med uboge.

Kardinal-naměstnik Patrizi je bil 29. novembra slovesno previden s svetimi zakramenti za umirajoče.

Iz Palerme pišejo 3. grudna, da poprešnji večer so se briganti (tolovaji) nekega g. Jož. Tuschí-a polastili kar ob mestnih vratih. Kolik blagor v „mladi Italiji“, Italiji razbojnikov, kakor „Unità“ večkrat pravi!

Razširjanje katoličanstva na Angleškem. Iz Londona pišejo v „Decentralisation“, da zlasti v delavskih oddelkih se množijo prestopi v katoliško Cerkev. Po velikih mestih je toliko novincev za poduk, da duhovstvo ne more vsim kaj. Po vsih krajih se dvigajo novi verski vstavi. Kartuzijani zidajo velik samostan v okrajini Susseški, ki je prvi tega reda, odkar so bili kar-

tuzijani mučeni (martrani) pod Henrikom VIII. Vojvodinja Norfolška je bila naredila obljubo, da bo zidala 5 cerkev v čast peterim kervavim ranam Kristusovim, in dozidala je že štiri; njen mož vojvod Norfolški pa je tudi zidal cerkev v Arundel-u. Marsikteri redovi, pregnani iz Nemškega, se ondi vstanavljajo. Tudi jezuiti razširjajo svoje vstave na Angleškem. — Iz tega se vidi, koliko pomaga, ko se je pred kakimi 30 leti močno priporočevalo, da naj se moli za spreobrnjenje Anglije.

Nova apostolska prefektura (škofijsko namestništvo) je vstanovljena na Indijanskem zemljišu (Indian Territory) v zedinjenih ameriškanskih državah. Izročena je benediktinom in prvi apostolski prefekt je preč. g. o. Izidor Rebot.

Tudi Bengalski misijon na Jutrovem so sv. Oče izročili kasinskim benediktinom anglo-belgiške okrajine in izvolili so za apostolskega provikarija č. o. Cudbert-a Downey-a, Dekonskega škofa med neverniki (i. p. i.).

Tako se kakor za nadomestilo odpadne psevdointeligencije sv. vera neprenehoma razširja med neverniki... Prišli bodo od izhoda in zahoda k mizi Abrahamovi; otroci luči pa bodo venkaj pahnjani, v vnanjo temo, kjer bo jok in škripanje z zobmi. V kako malo letih so mnogi „mladih“, ki so strahovito divjali zoper Kristusovo kraljestvo, pahnjani v žalostno „temo“ mnogotere nesreče, in že zdaj „z zobmi škripljejo“. In v kaki „svitli luči“ so bili v zgodnjih letih, kako dobro podučeni v veri. Utinam saperent.

Tigri v jutrovi Indiji. Kaj posebnega je, da narodi, ki v Kristusa ne verujejo, sčasoma z zemlje zginjajo, in spomin narodov, ki od Kristusa odpadajo, se s temoto obdaja. Koliko prestrašno ljudi n. pr. v Indiji le za lakoto pomerje, koliko za kugo in raznimi boleznimi in nesrečami! Ravno te dni jih je v Kalkuti 215 tisuč v strašnem viharju in povodnji konec storilo. Ne manj strašno je, kar ravno zdaj naznanuje angleški časnik „Times“, kako tigri razsajajo po angleški Indiji. Omenjeni časnik pravi: „Strah je misliti, da sredi v 19. stoletji, pri vsem zboljšanjem orožji, ki ga je človek iznašel, da bi sebi enake pokončaval, je znatno število podložnikov njenega (kraljičinega) veličanstva izpostavljeno, kakor bi bila to ena naravnih smerti, da jih na pragu njih hiše divje zveri požró.“ Samo v treh letih 1868, 1869 in 1870 so v angleških Indijah kacih 13.000 ljudi požerli tigri! Tedaj blizo po 400 ljudi na mesec! (Pisali smo že o drugi priliki, koliko jih pomoré tudi strupene kače.) Kapitan Roger je v spominici, ki se je brala v družbi za družbinsko vedo, naznanoval, da v spodnji Bengaliji so divje zveri v 6 letih pokončale 13.400 ljudi, in po vsem bengalskem polotoku jih po taki poti vsako leto kacih 10.000 konec stori.

Da se po keršanskih deželah ne godé tolike strahote, se ne čudi, kdor kaj vere ima, ker gotovo se iz milijonov in milijonov ust ne vzdiguje zastonj dan na dan glas in prošnje: „Pridi k nam tvoje kraljestvo!“... „Reši nas hudega“ itd.

Dobretni darovi.

Za afriškanski misijon: Iz Cerkelj 1 gl. (Op. Če je prav, ker „Marijnih družb“ je več? Serčna hvala za posl. Vr.)

Za bratovščino sv. Leopolda: Iz Cerkelj 1 gl.

Za sv. deželo: Iz stare Oslice po gosp. Bezeršku 4 gl. 57 kr.